

1 2005 metų pirmąjį pusmetį ES Tarybai pirmininkavo viena iš mažiausių
2 valstybių narių – Liuksemburgas. Bet jam teko atlaikyti, ko gero, patį
3 didžiausią politinį krūvį per visą santykinai neilgą Europos
4 integracijos istoriją. 2005 metų gegužės 29 dieną Prancūzijos ir
5 birželio 1 dieną Nyderlandų rinkėjai įtikinama dauguma atmetė ilgai
6 rengtą ir galiausiai vis dėlto pasirašytą Sutartį dėl Konstitucijos
7 Europai.

8 Kandesni stebėtojai ir apžvalgininkai, komentuodami šiuos
9 įvykius, buvo dar negailestingesni ir tiesiai sakė, kad „Europos
10 elitui“ atėjo laikas nusileisti iš padebesų, nes rinkėjai jau seniai
11 nebetiki savo viršūnėmis. O Rusijos spaudoje buvo atvirai džiaugiamasi
12 šia nesėkme ir piktdžiugiškai nurodoma, jog ES žlunga todėl, kad
13 išsiplėtė į buvusią Rusijos įtakos zoną Vidurio Europoje.

14 Iš tikrųjų buvo dėl ko pamąstyti ir ką iš naujo įvertinti
15 pastarųjų metų ES raidoje. Nors formaliai rinkėjai balsavo prieš
16 Sutartį dėl Konstitucijos Europai, iš tiesų jie balsavo prieš tokia
17 Sąjungą, kokia ji yra dabar. Tai užfiksuota ir kažkieno paleistoje
18 sparnuotoje frazėje, kad referendumuose balsuota ne prieš dokumento
19 „tekstą“, bet prieš visą „kontekstą“, kuriame jis buvo pateiktas.
20 Žinoma, ko gero, viena iš svarbiausių šio konteksto dalių buvo ką tik
21 įvykusi plėtra ir atsivėrusi tolimesnė ir kitų šalių, ypač Turkijos,
22 priėmimo perspektyva. Nors Konstitucija tiesiogiai nelietė plėtros
23 klausimo, ši tema buvo labai svarbi viešųjų debatų dalis. Nors šiaip
24 jau sunku įsivaizduoti, kad sveiku protu besivadovaujantis ES pilietis
25 iš principo galėtų būti prieš svarbesnį ES vaidmenį pasaulyje ar tuo
26 labiau demokratijos, saugumo ir ekonomikos klestėjimo erdvės plėtra
27 aplink ją. Tačiau akivaizdu tai, kad šiais argumentais nebuvo tikima.
28 Pavyzdžiui, Konstitucijos priešininkams Prancūzijoje pasisekė
29 išnaudoti kitokius, kasdienės sąmonės lygmeniu veiksmingesnius su
30 lenkų santechniku ar musulmonų emigrantu susijusius įvaizdžius.

31 Kitais žodžiais, Konstitucijos priešininkams pavyko nukreipti
32 dėmesį nuo objektyviai pozityvių plėtros rezultatų į tikėtinus
33 negatyvius padarinius ir, svarbiausia, įtikinti rinkėjus, kad tų
34 negatyvių padarinių nepajėgs deramai neutralizuoti nei Briuselio saitų
35 ir vidinių kovų supainiotos nacionalinės vyriausybės, nei tuo labiau
36 pačios ES institucijos. Todėl nebus klaidinga manyti, kad iš tikrųjų
37 neigiami referendumo rezultatai Prancūzijoje ir Nyderlanduose 2005
38 metais ar tuo labiau Airijoje 2008 metais yra sukelti ne tiek pačios
39 plėtros, kiek išblėsusio piliečių pasitikėjimo ES pajėgumu ir netgi
40 apskritai nusiteikimu spręsti aktualias jų problemas, tarp jų ir tas,
41 kurios gali kilti dėl plėtros. Naujausiais „Eurobarometro“ duomenimis,
42 ir toliau tik šiek tiek daugiau negu pusė (56 proc.) ES gyventojų
43 mano, kad narystė ES yra naudinga jų šaliai. Ir šis nepasitikėjimas
44 jau kyla ne tik dėl (ne)plėtros klausimo, bet ir apskritai dėl visos
45 ES valdysenos pobūdžio, jos institucijų gebėjimo efektyviai ir
46 adekvačiai veikti sprendžiant piliečių problemas.

47

48

49

50

51 *Gediminas Vitkus. Dabartinės Europos Sąjungos ekonominės ir politinės*
52 *integracijos etapas – kaip spręsti „sendaikčio“ dilemą? Politologija*
53 *2009/3 (55), p. 15–17.*